

Sprawozdanie
Dyrekcji
szkoły górniczej
w Tarnowskich Górach
za 86 rok szkolny
1924|25.

a mianowicie:
za czas od 22. stycznia 1924 do 31. stycznia 1925.

Tarnowskie Góry

Nakładem Górnośląskiego Związku
Przemysłowców górniczo-hutniczych
Z. z. w Katowicach
1925.

Biblioteka
Górnośląskiego Związku Przemysłowców

996
II

X - 1130
996 II

10.000,-

Czcionkami Drukarni Polskiej K. Lipski i S-ka.
Tarnowskie Góry 1925.

I. Zarząd szkoły.

Górnośląska szkoła górnicza w Tarnowskich-Górach, istniejąca od roku 1839 jako szkoła niemiecka, Oberschlesische Bergschule zu Tarnowitz, przeszła od dnia 1. stycznia 1924 pod zarząd Górnośląskiego Związku Przemysłowców górniczo-hutniczych Z. z. w Katowicach i otrzymała nazwę: Polsko-górnośląska szkoła górnicza w Tarnowskich-Górach.

Na czele Górnośląskiego Związku Przemysłowców górniczo-hutniczych Z. z. w Katowicach stał w roku 1924/25:

generalny dyrektor Związku; radca górniczy **Dr. Geisenheimer**
Paweł w Katowicach.

delegatami szkoły górn. byli: st. radca górniczy **Inż. Pietrzykowski** Bronisław w Katowicach,
od 22. stycznia 1924 do 20. stycznia 1925.

" " " " " dyrektor **Inż. górniczy i hutniczy**
Łowiński Miecz. w Katowicach,
od 21. stycznia 1925.

II. Nadzór państwowy nad szkołą.

Polsko-górnośląska szkoła górnicza w Tarnowskich-Górach, zmieniona reskryptem Wyższego Urzędu górniczego w Katowicach z dnia 16. października 1924 L. dz. 5219/24 na szkołę górniczą w Tarnowskich Górach Górnośląskiego Związku Przemysłowców górniczo-hutniczych Z. z. w Katowicach, pozostawała pod nadzorem Wyższego Urzędu górniczego w Katowicach, na czele którego w roku 1924/25 stali następujący inżynierowie:

starosta górniczy: Dypl.-Inż. **Malawski** Zygmunt, Katowice,

wicest. górniczy: Dypl.-Inż. **Morawski** Tomisław, "

" " Dypl.-Inż. **Szefer** Leopold, "

III. Grono nauczycielskie.

a) nauczyciele stali.

1. Dypl.-Inż. **Piestrak** Feliks, st. radca górniczy, dyrektor szkoły górniczej, uczył w II, III, IV klasie miernictwa górniczego i rysunków w pierwszym półroczu po 4, w drugim półroczu po 3 godziny tygodniowe.

2. Dypl. Inż. **Gawroński** Ludwik, uczył w pierwszym półroczu: w II klasie górnictwa 7, w III klasie górnictwa 2, w IV klasie górnictwa 6, nauki o złożach 1, tygodniowo godzin 16; w drugim półroczu: w klasie Ib fizyki 4, w II klasie górnictwa 9, w III klasie górnictwa 3, w IV klasie górnictwa 1, tygodniowo godzin 17.
3. Dypl.-Inż. **Gunka** Rudolf, uczył w pierwszym półroczu: w I klasie fizyki 2, w II klasie chemji 2, w III klasie chemji 2, w IV klasie analizy gazów 6, tygodniowo godzin 12. Resztę godzin poświęcał na analizowanie gazów kopalnianych, nadsyłanych z poszczególnych kopalń Górnośląskiego Zagłębia węglowego. W II półroczu Inż. Gunka Rudolf nie wykładał, gdyż wystąpił ze służby Górnośląskiego Związku Przemysłowców górniczo-hutniczych w Katowicach. Nadto był kierownikiem laborator. chem.
4. Dr. **Jabłoński** Bolesław, uczył w drugim półroczu: w klasie Ia chemji 2, fizyki 4, w klasie Ib chemji 2, w klasie IV analizy gazów 8, tygodniowo godzin 16. Resztę czasu poświęcał na analizowanie gazów kopalnianych nadsyłanych z poszczególnych kopalń Górnośląskiego Zagłębia węglowego. Nadto był kierownikiem laboratorjum chemicznego.
5. Em. Insp. górniczy **Latacz** Józef, uczył w pierwszym półroczu: w II klasie górnictwa 2, w III klasie górnictwa 6, ekonomji ruchu kopalnianego 2, sortownictwa 2, w klasie IV górnictwa 4, ratownictwa górniczego 2, tygodniowo godzin 18; w drugim półroczu: w klasie III górnictwa 5, ekonomji ruchu kopalnianego 2, w IV klasie górnictwa 9, tygodniowo godzin 16. Nadto zawiadował zbiorami do nauki górnictwa, sortownictwa i maszynoznawstwa górniczego.
6. Profesor **Łaszczewski** Jan, uczył w pierwszym półroczu w charakterze nauczyciela pomocniczego: w klasie IV języka polskiego tygodniowo godzin 3, w drugim półroczu w charakterze nauczyciela stałego; w klasie Ia historii i ogólnego ustawodawstwa 2, języka polskiego 4, w klasie Ib historii i ogólnego ustawodawstwa 2, języka polskiego 4, w klasie II historii i ogólnego ustawodawstwa 2, języka polskiego 3, w klasie III języka polskiego 3, w klasie IV języka polskiego 3, tygodniowo godzin 23.
7. Dypl.-Inż. **Rudolphi** Karol, uczył w pierwszym półroczu: maszynoznawstwa i rysunków w klasie I 6, w klasie II 5, w klasie III 5, w klasie IV 4, tygodniowo godzin 20; w drugim półroczu: w II klasie technicznej mechaniki 2, maszynoznawstwa i rysunków 6, w III klasie maszynoznawstwa i rysunków 4, w klasie IV maszynoznawstwa i rysunków 4, tygodniowo godzin 16. Nadto zawiadował zbiorami do nauki maszynoznawstwa.

8. Profesor **Rutowski Zygmunt**, uczył w drugim półroczu: w klasach Ia, Ib, geometrii pogładowej i rysunków po 6 godzin, w II klasie, łączonej wskutek zmiany programu nauki z klasą III, mineralogii i geologii 4, nauki o złożach I, tygodniowo godzin 17. Nadto zawiadował zbiorami do nauki mineralogii i geologii.
9. Dypl.-Inż. **Słotwiński Konstanty**, em. st. radca górniczy, uczył w pierwszym półroczu od pierwszego 1 maja 1924: w I klasie arytmetyki i liczenia 5, języka polskiego 4, w II klasie trygonometrii i stereometrii 5, w III klasie języka polskiego 3, tygodniowo godzin 17; w drugim półroczu: w klasach Ia, Ib, geometrii wykreślnej i rysunków po 5 godzin, w III klasie sortownictwa 2, w klasie IV elektrotechniki 4, tygodniowo godzin 16. Nadto zawiadował zbiorami do nauki fizyki i elektrotechniki.

b) Nauczyciele pomocniczy.

1. Profesor gimn. **Brocki Paweł**, uczył w pierwszym półroczu: w I klasie rysunków odręcznych 1 godzinę tygodniowo.
2. Profesor gimn. **Broniec Karol**, uczył w pierwszym półroczu do 30 kwietnia 1924: w klasie II trygonometrii i stereometrii 5 godzin tygodniowo. Wykłady tegoż przedmiotu od pierwszego maja prowadził Inż. Słotwiński Konstanty.
3. Dr. **Hager Bronisław**, fizyk powiatowy, uczył w pierwszym półroczu: w klasie IV pierwszej pomocy w wypadkach 2 godziny tygodniowo, w półroczu drugim: w klasie III, łączonej wskutek zmiany programu nauki z klasą IV, pierwszej pomocy w wypadkach 2 godziny tygodniowo.
4. Dypl.-Inż. **Hanasiewicz Włodzimierz**, st. radca górniczy, uczył w pierwszym półroczu: ustawodawstwa górniczego i przepisów górniczo-policyjnych w klasie II, 1 godzinę, w klasie III 2 godziny, w klasie IV 1 godzinę, nadto od pierwszego maja 1924 w klasie IV geologii 3 godziny, razem 7 godzin tygodniowo; w drugim półroczu: w III klasie ratownictwa górniczego 2 godziny, w IV klasie ustawodawstwa górniczego i przepisów górniczo-policyjnych 2 godziny, razem 4 godziny tygodniowo.
5. Profesor gimn. **Kasprzycki Tadeusz**, uczył w pierwszym półroczu: w klasie I nauki o rzutach i rysunków 4, w klasie III technicznej mechaniki 2, elektrotechniki 2, w klasie IV elektrotechniki 2, tygodniowo godzin 10; Nadto zawiadował zbiorami do nauki fizyki i elektrotechniki.
6. Dypl.-Inż. **Kowalczyk Piotr**, uczył w pierwszym półroczu: w klasie I górnictwa 7 godzin, zaś w klasie III od 1. maja 1924 mineralogii 3 godziny, razem 10 godzin tygodniowo; w drugim półroczu: w klasie Ia arytmetyki i liczenia 5 godzin tygodniowo.
7. Profesor gimn. **Lemiesz Jan** uczył w pierwszym półroczu: w klasie III języka polskiego 3 godziny tygodniowo, do włą-

- cznie 30 kwietnia 1924. Naukę tegoż przedmiotu od 1. ma 1924 prowadził Inż. Słotwiński Konstanty.
8. Profesor gimn. **Piernikarczyk Józef**, uczył w pierwszym półroczu: w klasie I historii i ogólnego ustawodawstwa 2, w klasie II historii i ogólnego ustawodawstwa 2, języka polskiego tygodniowo godzin 7; w drugim półroczu naukę powyższych przedmiotów objął prof. Łaszczewski Jan.
 9. Profesor gimn. **Pindelski Adam**, uczył w pierwszym półroczu w klasie I arytmetyki i liczenia 5 godzin tygodniowo, do włącznie 30 kwietnia 1924. Naukę tegoż przedmiotu od 1. maja 1924 prowadził Inż. Słotwiński Konstanty.
 10. Profesor gimn. **Sadowski Klemens**, uczył w pierwszym półroczu: w klasie I języka polskiego 4 godziny tygodniowo, do włącznie 30. kwietnia 1924. Naukę tegoż przedmiotu od 1. maja 1924 prowadził Inż. Słotwiński Konstanty.
 11. Ks. Dr. **Siara Aleksy**, dyrektor gimn. uczył w pierwszym i drugim półroczu: w klasach III i IV historii i ogólnego ustawodawstwa po 2 godziny, tygodniowo godzin 4.
 12. Profesor gimn. **Sołwiński Zygmunt**, uczył w pierwszym półroczu: w klasie III mineralogii 3, w klasie IV geologii 3, tygodniowo godzin 6, do włącznie 30. kwietnia 1924. Naukę powyższych przedmiotów od 1. maja 1924 prowadzili: Inż. Kowalczyk Piotr i Inż. Hanasiewicz Włodzimierz.
 13. Profesor sem. naucz., **Włodarski Antoni**, uczył w pierwszym półroczu: w klasie I planimetrii 4, w klasie II technicznej mechaniki 2, arytmetyki i liczenia 2, w klasie III arytmetyki i liczenia 2, tygodniowo godzin 10; w drugim półroczu: w klasie Ib arytmetyki i liczenia tygodniowo godzin 5.
 14. St. szychtowy górniczy **Kottas Piotr**, uczył w pierwszym i drugim półroczu rachunkowości kopalnianej, a mianowicie: w pierwszym półroczu w klasie II, 2 godziny, w drugim półroczu w klasie IV 1 godzinę tygodniowo.

c) Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

1. Profesor sem. naucz., **Wójcikiewicz Antoni**, uczył w drugim półroczu śpiewu 2 godziny tygodniowo.

IV.

Plan nauki od 22 stycznia do 30 czerwca 1924.

	Ilość godzin nauki w tygodniu			
	w klasie: I	II	III	IV
I Górnictwo	7	9	8	10
II Ustawodawstwo górnicze i przepisy górniczo-policyjne		1	2	1
III Mineralogja			3	
IV Geologja				3
V Nauka o złożach				1
do przeniesienia:	7	10	13	15

		ilość godzin nauki w tygodniu				
		w klasie:	I	II	III	IV
		z przeniesienia:	7	10	13	15
VI	Miernictwo górnicze			4	4	4
VII	Rysunki odręczne	1				
VIII	Nauka o rzutach i rysunki	4				
IX	Maszynoznawstwo i rysunki	6	5	5	5	4
X	Elektrotechnika				2	2
XI	Chemia		2	2		
XII	Rozbiór gazów					2
XIII	Fizyka	2				
XIV	Techniczna mechanika		2	2		
XV	Planimetria	4				
XVI	Arytmetyka i liczenie	5	2	2		
XVII	Trygonometria i stereometria		5			
XVIII	Sortowanie				2	
XIX	Historja i ogólne ustawo- dawstwo	2	2	2	2	2
XX	Ratownictwo górnicze					2
XXI	Ekonomia ruchu kopalnianego				2	
XXII	Rachunkowość kopalniana		2			
XXIII	Język polski	4	3	3	3	3
XXIV	Pierwsza pomoc w wypad- kach					2
Razem godzin tygodniowo		35	37	39	36	

V.

Plan nauki od 1 września 1924 do 31 stycznia 1925.

		Ilość godzin nauki w tygodniu				
		w klasie:	I	II	III	IV
I	Górnictwo			9	8	10
II	Ustawodawstwo górnicze i przepisy górniczo-policyjne					2
III	Mineralogja i geologja			4		
IV	Nauka o złożach			1		
V	Miernictwo góniczne i rysunki			3	3	3
VI	Geometrja wykreslna i rysunki	5				
VII	Maszynoznawstwo i rysunki			6	4	4
VIII	Elektrotechnika					4
IX	Chemja	2				
X	Rozbiór gazów					2
XI	Fizyka	4				
XII	Techniczna mechanika			2		
XIII	Geometrja poglądowa i rysunki	6				
XIV	Arytmetyka i liczenie	5				
XV	Sortowanie				2	
XVI	Historja i ogólne ustawodawstwo	2	2	2	2	2
do przeniesienia:		24	27	19	27	

	Ilość godzin nauki w tygodniu			
w klasie:	I	II	III	IV
z przeniesienia:	24	27	19	27
XVII Ratownictwo górnicze			2	
XVIII Ekonomia ruchu kopalnianego			2	
XIX Rachunkowość kopalniana				1
XX Język polski	4	3	3	3
XXI Pierwsza pomoc w wypadkach			2	
Razem godzin tygodniowo	28	30	28	31

Objaśnienie planu nauki do IV.

Wszystkich przedmiotów obowiązkowych uczono według planu nauki byłej szkoły niemieckiej z uwzględnieniem dwóch nowych przedmiotów, a mianowicie: historii i ogólnego ustawodawstwa i języka polskiego, które świeżo wprowadzono.

Trudności w nauczaniu były wprost olbrzymie, gdyż uczniowie władali bardzo słabo językiem polskim, tak, że nieomal każdą lekcję wyłożoną po polsku należało powtórzyć w języku niemieckim, co z jednej strony zabierało nader wiele czasu, z drugiej zaś nasuwało obawy, że wobec obszernego programu nauki i krótkiego trwania poszczególnych kursów program nie będzie wyczerpany.

Jednakowoż tak nauczyciele stali jak i pomocniczy dokładali wszelkich sił, by zadaniu swemu sprostać, za co Dyrekcja szkoły wszystkim współpracownikom szczerze dziękuje.

W szczególności jednak pomoc ofiarowaną naszemu Zakładowi przez Dyrekcję tutejszego Państwowego Gimnazjum męskiego, którego profesorowie pospieszili jak najchętniej do współpracy, musi podpisana Dyrekcja podnieść i szczerze za nią podziękować.

Niemniej należy się także podzięka Okręgowemu Urzędowi Górniczemu w Tarnowskich-Górach, którego inżynierowie również w naszym Zakładzie wykładali, wreszcie Dyrekcji tut. Seminarjum, nauczycielskiego, Starostwu i Generalnej Dyrekcji Hr. Henckel v. Donnersmarcka, które to Zakłady przez zezwolenie swym funkcjonariuszom na udzielanie nauki w tut. szkole górniczej, przyczyniły się do jej ufundowania.

Stan grona nauczycielskiego z końcem stycznia 1925 był następujący:

Dyrektor: Dypl.-Inż. **Piestrak** Feliks, em. st. radca górniczy.
 Nauczyc.: Dypl.-Inż. **Gawroński** Ludwik,
 Dypl.-Inż. Dr. **Jabłoński** Bolesław,
 Prof. **Latacz** Józef, em. Inspektor górn.
 Prof. **Łaszczewski** Jan,
 Dypl.-Inż. **Rudolphi** Karol,
 Prof. **Rutowski** Zygmunt,
 Dypl.-Inż. **Słotwiński** Konstanty, em. st. radca górn.

Nauczyciele
pomocniczy:

Prof. Dr. Hager Bronisław, fizyk powiatowy,
Dypl.-Inż. Hanasiewicz Włodzimierz, st. radca gór.,
Naucz. Kottas Piotr, st. szychtowy górniczy,
Dypl.-Inż. Kowalczyk Piotr, inspektor górniczy,
Prof. Dr. Siara Aleksy, dyrektor gimn.
Prof. Włodarski Antoni.

Naucz. przed. nadobow.: prof. Wójcikiewicz Antoni.

Objaśnienie planu nauki do V.

Doświadczenie profesorskie nabyte w ciągu pierwszego półroczu szkolnego, trwającego od 22. stycznia do 30. czerwca 1924, spowodowało podpisaną Dyrekcję do dokładnego rozpatrzenia obowiązującego planu nauki, który w wielu wypadkach tak z dydaktyką jak i z postępem wiedzy górniczej był w sprzeczności. I dlatego na kilku konferencjach grona profesorów poddano plan powyższy gruntownej rewizji, przy czym niektóre przedmioty na inne kursa poprzesuowano, niektóre zaś co do ilości godzin zredukowano.

Tak przerobiony plan uzyskał ze strony Górn. Związku Przemysłowców górniczo - hutniczych Z. z. w Katowicach zatwierdzenie i plan ten, stanowiący zawsze jednak jeszcze „malum necessarium”, gdyż dzisiejszy rozwój górnictwa wymaga co najmniej trzyletniej szkoły, wprowadzono w drugim półroczu szkolnym t. j. od dnia 1. września 1924 a mianowicie:

Objaśnienie planu nauki szkoły górniczej w Tarnowskich Górach.

I. GÓRNICTWO.

II. klasa.

Roboty poszukiwawcze

1. Poszukiwanie i badanie złóż minerałów użytecznych.
2. Głębokie wiercenia: wiercenie udarowe, obrotowe, wiercenie koroną dyamentową i wiercenie na linie. Rurowanie otworów wiertniczych, łyżkowanie, pompowanie, torpedowanie. Oznaczenie rozciągłości i upadu warstw z rdzeni wiertniczych.

Urabianie minerałów.

1. Roboty kopackie, kilofowe, klinowe; robota klinomłotowa,
2. Roboty strzelnicze: wykonywanie otworów wiertniczych:
 - a) wierceniem ręcznym, b) wierceniem maszynowym, materiały wybuchowe i zapalcze, ładowanie i odpalanie otworów nabożowych, dobywanie ogniem, urabianie przy użyciu wody.

Wyrobitska górnicze.

Część ogólna, roboty przygotowawcze
9 godzin tygodniowo.

III. klasa.

Odbudowa złóż mierzalnych

- a) Sposoby odbudowy z podsadzką, b) Sposoby odbudowy bez podsadzki, c) Sposoby odbudowy rzadziej używanej, d) Odbudowa odkrywkowa.

Obudowa kopalni.

- a) Część ogólna,
b) Materiały i narzędzia,
c) Obudowa drewniana: obudowa w odbudowie, obudowa chodników, obudowa szybów, podszybi, maszynowni i t. d., obudowa wbijana,
d) Obudowa żelazna: (jak pod c),
e) Obudowa murowana: (jak pod c),
f) Obudowa wodoszczelna,
g) Głębianie i obudowa szybów
1. w skałach zwiezłych przynieznaczonym dopływem wody
2. w skałach zwiezłych przy znacznym dopływie wody
3. wiercenie szybów
4. w skałach zwiezłych i w kurzawkach
8 godzin tygodniowo.

IV. klasa.

Przewóz.

1. Przewóz kopalniany
 - a) przewóz z odbudowy do chodników przewozowych,
 - b) przewóz chodnikami,
 - c) przewóz na pochylniach,
 - d) przewóz szybami wyciągowymi,
2. Przewóz na powierzchni.

Przewietrzanie.

Część ogólna.

1. Powietrze kopalniane,
2. Oświetlanie kopalni,
3. Dostarczanie powietrza,
4. Rozprowadzanie powietrza,
5. Pożary w kopalniach, gazy kopalniane i inne.

Odwadnianie.

Część ogólna.

1. Odwadnianie na powierzchni,
2. Odwadnianie w kopalni, budowa tam wodnych i t. d.
10 godzin tygodniowo.

Celem uzupełnienia teoretycznej nauki z zakresu górnictwa będą urządzane z uczniami wycieczki naukowe. Każdą wycieczkę przygotowuje starannie prowadzący wycieczkę nauczyciel; nauczyciel odbędzie wprawdzie wycieczkę sam, poczem pouczy uczniów przy pomocy szkiców o tem, co będą oglądać w czasie wycieczki i na co mają zwracać szczególniejszą uwagę. Uczniowie winni wypracować sprawozdanie z wycieczki wraz ze szkicami, które odnośny nauczyciel przejrzy i poprawi nie tylko ze względu na treść techniczną, lecz i ze względu na styl, ortografię i wykonanie rysunków.

II. USTAWODAWSTWO GÓRNICZE I PRZEPISY GÓRNICZO-POLICYJNE.

- IV. klasa. 1. Powszechna ustawa górnicza,
2. Ogólne przepisy górnico-policyjne i szczególne rozporządzenia górnico-policyjne,
3. Postanowienia ustawy przemysłowej odnoszącej się do górnictwa,
4. Instrukcje, które wymagają zatwierdzenia władz górnich.

2 godziny tygodniowo.

III. MINERALOGJA I GEOLOGJA.

- II. klasa. 1. Krystalografja i mineralogja fizyczna,
2. Najważniejsze minerały Górnego Śląska,
3. Nauka o skałach ze szczególnem uwzględnieniem petrograficznych stosunków Górnego Śląska. Górnośląskie formacje przewodnie i skamieniałości.

4 godziny tygodniowo.

IV. NAUKA O ZŁOŻACH.

- II. klasa. 1. Pokłady,
2. Górnośląskie złoża rud,
3. Zaburzenia.

1 godzina tygodniowo.

V. MIERNICTWO GÓRNICZE I RYSUNKI.

- II. klasa. 1. Geodezja i jej podział,
2. Pojęcia wstępne z geografji matematycznej,
3. Poziom rzeczywisty i pozorny,
4. Jednostka długości, miara kątowna, plan i podziałka rysunku,
5. Prace polowe: tyczenie linii prostych, przyrządy do pomiaru długości. Węgielnice i ich sprawdzanie, zagadnienia dotyczące tyczenia prostych, pomiar długości, zagadnienia z pomiarów linii prostych.

1 godzina wykładów, 2 godz. rysunków tygodniowo.

- III. klasa.
1. Zdjęcia małych obszarów,
 2. Planimetria, planimetry: biegunowy, paskowy, nitkowy,
 3. Miary rysunkowe, podziałka poprzeczna,
 4. Przyrządy do pomiaru wysokości, niwelacja, profil podłużny i poprzeczny, plany warstwiczne, maniera Lehmana,
 5. Przyrządy optyczne: lupa, luneta astronomiczna, siatka i oś celowa,
 6. Łata niwelacyjna i przyrząd niwelacyjny, rektyfikacja instrumentu niwelacyjnego,
 7. Instrument uniwersalny, noniusz, pomiar kątów poziomych sposobem pojedynczym i repetycyjnym,
 8. Obliczenie współrzędnych punktu na płaszczyźnie, obliczanie azymutów i współrzędnych trójkątów,
 9. Tyczenie łuków,
 10. Zdjęcia stolikowe.
- 1 godzina wykładów, 2 godz. rysunków tygodniowo.

- IV. klasa.
- Wiadomości wstępne z miernictwa górniczego.
1. Igła magnesowa, cel miernictwa górniczego. Objaśnienie wyrazów właściwych miernictwu górniczemu, tyczenie linii prostych, pomiar długości w kopalni, naciąganie sznura mierniczego,
 2. Instrumenta miernicze igło-magnesowe, wieszadło, przykładka, półkole,
 3. Przyrządy pomocnicze zezwalające na użycie kompasu w obecności żelaza, ciągi skrzyżowane, sztabka kompasowa,
 4. Pomiar głębokości szybów, wykonanie robót mierniczych, wyznaczenie godziny w kopalni, lampy miernicze, czystopisy pomiarów,
 5. Przykładanie czyli rysowanie ciągów górniczych:
 - a) mechaniczne,
 - b) według obliczonych współrzędnych,
 6. Księga współrzędnych, obliczanie zdjęć, zagadnienia,
 7. Zdjęcia teodolitem, sygnały przy stosowaniu pomiarów o punktach stałych, obliczenia miernicze, pomiary nawiazane i orientacyjne,
 8. Wyznaczenie południka astronomicznego i niwelacja w kopalni.
- 1 godz. wykładów, 2 godz. rysunków tygodniowo.

VI. GEOMETRIA WYKREŚLNA I RYSUNKI.

- I. klasa.
- Wskazówki do rysowania. Wykreślanie ciał w trzech rzutach. Nauka ogólnie teoretyczna jest ograniczoną, natomiast zastosowaną do potrzeb sporządzania rysun-

ków z maszynoznawstwa, miernictwa tudzież szkiców górniczo-technicznych.

3 godz. wykładów, 2 godz. rysunków.

VII. MASZYNOZNAWSTWO I RYSUNKI.

II. klasa. Nauka o materiałach (żelazo, metale). Elementa maszyn (nity, śruby, kliny, wały, osie, łożyska, sprzęgła, koła pasowe, linowe, cierne, zębate, łańcuchy).

4 godziny tygodniowo.

Rysunki według wzorów i modeli we wielkości naturalnej i w podziałkach.

2 godziny tygodniowo.

III. klasa. Ogólne wiadomości o cieple i właściwości pary. Konstrukcja kotłów parowych i ich systemy, uzbrojenie, obmurowanie, obliczenie powierzchni ogrzewanej, przegrzewacze, ogrzewacze. Rurociągi parowe nadziemne i podziemne. Obsługa i przepisy dla ruchu kotłów.

Maszyny parowe (praca maszyn parowych i jej mierzenie) konstrukcja maszyn jedno i wielocylindrowych, wydychowych i z kondensacją, stawidła suwakowe, zaworowe, kurkowe i zwrotne, Kołowroty parowe, turbiny parowe.

2 godziny tygodniowo.

Rysunki według modeli i łatwe pojedyncze konstrukcje elementów maszyn.

2 godziny tygodniowo.

IV. klasa. Zasada działania pomp. Pompy tłokowe (części składowe, działanie zaworów i bań powietrznych, systemy pomp). Pompy obrotowe, pompy odśrodkowe, ich działanie i konstrukcja. Pompa Mamut, pulsometry, ejektory, injektory. Rurociągi wodne, wentylatory, kompresory, ich działanie i konstrukcja.

Urządzenia wyciągowe w kopalniach, maszyny wyciągowe (konstrukcje bębnow i kół linowych), urządzenia hamownicze i bezpieczeństwa.

2 godziny tygodniowo.

Rysunki według modeli części urządzeń górniczych

2 godziny tygodniowo.

VIII. ELEKTROTECHNIKA.

IV. klasa. Pojęcie elektryczności, jednostki pomiarowe: wołt, amper, om, watt i przyrządy do mierzenia. Wytwarzanie elektryczności w elementach galwanicznych. Magnetyzm, elektromagnetyzm, wytwarzanie prądu w prądnicach. Prąd zmienny i stały. Budowa prądnic. Samowzbudzanie, prądnic szeregowa, bocznikowa i szeregowo-

bocznikowa. Połączenia kilku prądnic. Moc prądu. Prądnice prądu trójfazowego. Silniki elektryczne. Obługa prądnic i silników. Przetwornice i transformatory. Akumulatory. Oświetlenie elektryczne.

4 godziny tygodniowo.

IX. CHEMJA.

I. klasa. Wstęp. Pierwiastki. Tlen. Wodór. Połączenia i mieszaniny. Azot. Powietrze (argon, hel i t. d.) Chlorkowce (chlor, brom, jod, fluor), połączenia z wodorem, połączenia z tlenem, połączenia chlorowców pomiędzy sobą. Tlenowce (tlen, siarka, selen i tellur) i ich połączenia z wodorem, tlenem i chlorowcami. Azotowce: (azot, fosfor, arsen, antymon i bizmut) i ich połączenia z wodorem, tlenem, chlorowcami i tlenowcami.

Grupa węgla: węgiel, krzem, german, cyna, ołów. Metale jednowartościowe i ich połączenia (lit, sód, potas, sole amonu). Metale szlachetne, metale dwuwartościowe: magnez, wapń, stront i bar, dalej cynk, kadm, rtęć, bor, glin, chrom, żelazo, kobalt, nikiel, platyna i grupa platynowców.

2 godziny tygodniowo.

X. ROZBIÓR GAZÓW.

IV. klasa. Mechanika gazów. Rozbiór gazów i praktyczne ćwiczenia oddziałami. Branie prób powietrza i gazów. Oznaczanie zawartości tlenu, kwasu węglowego, tlenu węgla i metanu. Badanie dymów pożarnych. Najważniejsze aparaty do analizy.

Każdy oddział po 2 godziny tygodniowo.

(6 do 10 uczniów w oddziale.)

XI. FIZYKA.

I. klasa. Ogólne własności ciał, nauka o ruchu, zasady akustyki, nauka o cieple, świetle, magnetyzmie i elektryczności.

4 godziny tygodniowo.

XII. TECHNICZNA MECHANIKA.

II. klasa. Najważniejsze wiadomości o ruchu. Pojęcia zasadnicze o sile. Pojęcia zasadnicze o pracy. Siła odśrodkowa i dośrodkowa. Moment statyczny sił. Nauka o środku ciężkości ciał. Maszyny proste. Maszyny złożone, Tarcie.

2 godziny tygodniowo.

XIII. GEOMETRIA POGLĄDOWA I RYSUNKI.

I. klasa. Planimetria: kąt, trójkąt, czworobok, równoległobok, trapez, koło. Oblicz. powierzchni, proporcja boków, podobieństwo i przystawanie trójkątów, twierdzenie Pytagorasa.

Stereometria: Obliczenie powierzchni i objętości ciał.

Trygonometria: funkcje kątów, logarytmy funkcji kątów, trygonometryczne rozwiązanie trójkątów prostokątnych i ukośnokątnych.

4 godz. wykładów, 2 godziny rysunków.

XIV. ARYTMETYKA I LICZENIE.

- I. klasa. Działanie liczbami szczególnymi, rachunek procentu, rachunek spółki, nauka o potęgach, pierwiastkach i logarytmach.
Działanie liczbami ogólnymi i rozwiązywanie równań pojedynczych.

5 godzin tygodniowo.

XV. SORTOWANIE.

- III. klasa. Wstęp. Sortowanie suche. Rozdrabnianie. Sortowanie mokre. Sita. Osadzarki. Urządzenia prądowodne. Stoły płóczkowe. Przyrządy pomocnicze.

2 godziny tygodniowo.

XVI. HISTORIA I OGÓLNE USTAWODAWSTWO.

- I. klasa. Wybrane ustępy z historii Polski do XVII wieku.

2 godziny tygodniowo,

- II. klasa. Wybrane ustępy z historii Polski od XVII wieku do podziału.

2 godziny tygodniowo.

- III. klasa. Wybrane ustępy z historii Polski od podziału do doby obecnej.

2 godziny tygodniowo.

- IV. klasa. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Powtórzenie całego materiału.

2 godziny tygodniowo.

XVII. RATOWNICTWO GÓRNICZE.

- III. klasa. Rozwój ratownictwa górniczego. Najważniejsze przyrządy do oddychania. Przyrządy do przywracania do życia. Służba ratownicza.

2 godziny tygodniowo.

XVIII. EKONOMIA RUCHU KOPALNIANEGO.

- II. klasa. 1. Ogólne zasady ekonomii społecznej.
2. Praktyczne prowadzenie ruchu kopalni ze stanowiska ekonomii.

2 godziny tygodniowo.

XIX. RACHUNKOWOŚĆ KOPALNIANA.

- IV. klasa. Administracyjne prowadzenie ruchu kopalni, buchalterja, lista zarobków i rachunek materiałów.

1 godzina tygodniowo.

I. II. III. IV. klasa.

XX. JĘZYK POLSKI.

We wszystkich 4 klasach. W I. klasie 4 godziny tygodniowo, w innych klasach po 3 godziny tygodniowo, według planu nauk 4 niższych klas szkoły średniej, ze szczególnem uwzględnieniem ortografii, gramatyki i składni. Zadania szkolne i domowe.

XXI. PIERWSZA POMOC W WYPADKACH.

III. klasa. Anatomja ciała ludzkiego w ogólnym zarysie. Hygiena. Obchodzenie się z rannymi. Opatrunki. Transport rannych. Przywracanie omdlałych do życia.

2 godziny tygodniowo,

Oдноśnie do końcowej uwagi objaśnienia planu nauki ad I (Górnictwo) podajemy poniżej zestawienie wycieczek naukowych, odbytych z uczniami w półroczu pierwszym i półroczu drugim.

Zestawienie wycieczek naukowych odbytych w półroczu I 1924.

Lp.	Dnia	Kurs	Rodzaj roboty	Kopalnia
1	10 IV	IV	Przewietrzanie	M. owice
2	14 IV	I	Odbudowa	Andaluzja
3	16 IV	IV	"	Maks
4	30 IV	III	"	Blücher
5	9 V	IV	Wyciąganie szybami	Hillebrand
6	17 V	IV	Ratownictwo	Bytom
7	20 V	III	Przewietrzanie	Kleofas
8	23 V	III	Sortowanie	Emma
9	27 V	IV	Urabianie węgla	Boer
10	28 V	I	Przewóz chodnikami	Wujek
11	14 VI	II	Roboty przygotowawcze	Godulla

Zestawienie wycieczek naukowych odbytych w półroczu II 1924.

Lp.	Dnia	Kurs	Rodzaj roboty	Kopalnia
1	1/X	III	Maszynoznawstwo	Szyb Adolf
2	16/X	III i IV	Geologia	Fryderyk (Bobrownik)

Lp.	Dnia	Kurs	Rodzaj roboty	Kopalnia
3	20 X	IV	Odbudowa	Ferdynand
4	28 X	IV	Przewietrzanie	Niemcy
5	4 XI	IV	Gł. wiercenia	Biały Szarlej
6	10 XI	III	Odbudowa	Giesche
7	17 XI	II	Roboty przygotowawcze	Wawel (Bronibor)
8	24 XI	III	Przewietrzanie	Śląsk
9	27 XI	IV	Wyciąganie szybami	Donnersmarck
10	28 XI	IV	Ratownictwo	Bytom
11	28 XI	III	Sortowanie	Knurów
12	6 XII	II	Odbudowa	Eminencja
13	12 XII	II	Przewóz chodnikami	Lithandra
14	17 XII	III	Ratownictwo	Radzionków
15	19 XII	III	Urabianie węgla	Gotthard

Podobnie jak w latach poprzednich, udzieliły Zarządy na zwiedzenie poszczególnych kopalń tudzież Zakładów przemysłowych jak najchętniej zezwolenia, dalej przygotowały wycieczki stosownie do tut. wskazówek, wskutek czego cel wycieczek został całkowicie osiągnięty. Za popieranie szkoły, za ułatwienie powyższych wycieczek, wreszcie za podejmowanie uczestników tychże z prawdziwą gościnnością, składa Dyrekcja szkoły Zarządom kopalnianym i panom Urzędnikom na tem miejscu najszczerze podziękowanie.

VI.

Zbiory naukowe.

A. Biblioteka.

Biblioteka szkoły górniczej w Tarnowskich Górach składa się:

1. z biblioteki profesorskiej
2. z biblioteki uczniów

Biblioteka profesorska zawiera 5141 tomów dzieł treści naukowej, nadto główny katalog biblioteczny, natomiast biblioteka uczniów 1273 tomów dzieł treści naukowej i beletrystycznej i główny katalog biblioteczny.

Ponieważ umieszczenie powyższych bibliotek w 2 odrębnych ubikacjach okazało się niekorzystnem, przeto przy sposobności napraw budowlanych, przeprowadzanych w czasie głównych wa-

kacji szkolnych, umieszczono obydwie biblioteki w jednej sali i zawiadowstwo niemi powierzono w myśl § 9 regulaminu szkolnego jednemu z inżynierów górniczych, zatrudnionemu w charakterze stałego nauczyciela w tut. szkole górniczej, jako najlepiej obeznanemu z technicznymi dziełami naukowymi, dodając mu do pomocy nauczyciela języka polskiego, tudzież siłę kancelaryjną, zajętą w Dyrekcji szkoły, do katalogowania książek w miarę wolnego czasu.

a) W ciągu pierwszego i drugiego półrocza zakupiono dzieła i podręczniki następujące: Inż. F. Piestrak, Niemiecko-polski słownik górniczy (wydanie I) 4 egz., (wydanie II) 3 egz. Wojnicz-Sianożęcki, Fizyka (część I) 6 egz., część II, 2 egz. Dr. Ludwik Bruner, Ćwiczenia chemiczne 3 egz., Karol Bohdanowicz, Geologia złóż minerałów użytecznych (część I) 2 egz. (część II) 2 egz., Inż. R. Dawidowski, Technologia opałowa, 1 egz., Dr. J. Krauze, Technologia mechaniczna 1 egz., Dr. W. Goetl, Ćwiczenia z geologii ogólnej, 1 egz., Inż. H. Czeczott, Górnictwo (część I) 2 egz., Ogólne przepisy górniczo-policyjne, 2 egz., Dr. K. Bartel, Geometria wykreslna 1 egz., M. Pożaryski i G. Hensel, Przystępna elektrotechnika prądów silnych, 3 egz., Antoni Łomnicki, Geometria (część I) 7 egz., (część II) 16 egz., J. Miłułowicz, Podręcznik arytmetyki i algebry dla kl. IV 10 egz., dla klasy V. 10 egz., B. Gebert i G. Gebertowa, Opowiadania z dziejów ojczystych, 6 egz., Stanisław Pawłowski, Geografia, część II, (Polska) 2 egz., K. Stadtmüller, Słownik techniczny (A-K) 1 egz., Schuster-Less, Ćwiczenia praktyczne z fizyki, 1 egz., J. Kranz, Logarytmy 10 egz., E. Romer, Mapa Polski fizyczna, 1 egz., Dr. A. Tomaszewski, Wielka mapa Rzeczypospolitej Polskiej 1 egz., F. Popiołek, Mapa Województwa Śląskiego 1 egz., Lewiński, Podstawy mineralogii i geologii, 13 egz., Dominikiewicz Chemia organiczna, 1 egz., M. Zienkowski, Krótki zarys chemii 1 egz., Flemming, Mapa Polski 1 egz., Lagerstättenlehre I. Teil 2 egz., Salz- und Kohlenlagerstätten 2 egz., Holtze, Polnisches Wörterbuch 1 egz., Pawłowski, Polska współczesna 1 egz., Rydel, Dzieje Polski, 1 egz., Galle, Pisarze polscy 1 egz., Galle, Przy pracy 1 egz., Em. Grim-Jan, Skryba, Paweł Stalmach, Karol Miarka 3 egz., Pisarze polscy Kresom zachodnim 1 egz., Stowarzyszenie dozoru kotłów parowych w Katowicach, Mapa górnośląskich Zakładów przemysłowych z załącznikiem 2 egz., M. Pożaryski, Przystępna elektrotechnika prądów silnych (wydanie II) 1 egz.

b) Otrzymano w darze:

Inż. K. Miłkowski, Górnicze urządzenia wyciągowe (dar Wydziału górnictwa Zakładu narodowego im. Ossolińskich w Lwowie)-Rocznik pedagogiczny 1921 (dar Ministerstwa Wyznań religijnych i Oświecenia publicznego dep. szkolnictwa zawodowego, w Warszawie). L. Lisse, Das Sprengluftverfahren (dar

Sprengluft-Gesellschaft, Berlin W. 10). Les amphibolites de Monts Tatra et leur origine (dar S. Jaskólskiego w Krakowie). Inż. E. Fryczkowski, Kopalnia Klimontów I (Metoda opracowywania planów odbudowy pokładów) 3 egz., Henry Ford, Moje życie i dzieło (dar Ministerstwa Wyznań religijnych i Oświecenia publicznego w Warszawie). Elektrizität im Steinkohlen-Bergwerk 5 egz., Elektrizität im Gaswerk 5 egz. (dar A. E. G., E. A. G. w Katowicach.

Za powyższe dary składa Dyrekcja szkoły P. T. Ofiarodawcom szczerze podziękowanie.

B. Zbiory do nauki mineralogji i geologji.

Wskutek niekorzystnego umieszczenia powyższych zbiorów na III piętrze na poddaszu, gdzie w lecie z powodu zbyt wielkiego gorąca, w zimie zaś z powodu nadmiernego zimna, jakakolwiek praca tamże była niemożliwą, przeniesiono zbiory te do obszernej sali na II piętrze i zarząd ich oddano profesorowi mineralogji i geologji.

W ciągu roku posortowano poszczególne minerały i skały, umieszczono je częściowo w gablotkach znajdujących się na ścianach korytarzy szkolnych, częściowo zaś w szafach gabinetu mineralogiczno-geologicznego i zaopatrzone je w odpowiednie etykiety z polskimi napisami.

Dalsza praca w powyższych zbiorach dotyczyć będzie przede wszystkim inwentaryzacji okazów mineralnych, petrograficznych i paleontologicznych, dalej uporządkowanie map, przyrządów i modeli i wreszcie uzupełnienie zbiorów niektórymi okazami, których nie posiadamy.

C. Zbiory do nauki maszynoznawstwa.

W ciągu roku szkolnego 1924 i w styczniu 1925 nie zaszła żadna zmiana w powyższych zbiorach, oddanych pod zarząd profesora wykładającego maszynoznawstwo nad tę, że zbiory te posortowano, odczyszczono, częściowo naprawiono i rozpoczęto inwentaryzację tychże. Spisanie polskiego inwentarza zbiorów tych nastąpi w b. r.

Zauważyć jeszcze należy, że po myśli § 9 regulaminu szkoły górniczej nadzór nad centralnem ogrzewaniem, wodociągiem szkolnym i motorem gazowym w szkole został powierzonym temuż profesorowi.

D. Zbiory do nauki górnictwa i sortownictwa.

Zbiory górnicze, objęte od niemieckiego Kierownictwa szkolnego, podzielono na 2 części, a mianowicie: 1. na zbiory do nauki górnictwa i sortownictwa i 2. na zbiory do nauki maszynoznawstwa górniczego. Zbiory wymienione pod 1. zatrzymano w tym samym lokalu, jak i pierwotnie, natomiast zbiorom do nauki

maszynoznawstwa górniczego przydzielono dawniejszy lokal mineralogiczno-geologiczny, wskutek czego uzyskano w powyższych zbiorach więcej miejsca, a tem samem uprzyśtępniono je dla młodzieży szkolnej.

W powyższych zbiorach mieszczą się :

1. Modele do poszukiwania i badania złóż minerałów użytecznych,
2. Wiertarki różnych systemów,
3. Narzędzia górnicze,
4. Przewody dla zgęszczonego powietrza
5. Modele obudowy kopalnianej,
6. " odbudowy "
7. " do nauki wentylacji w kopalni.
8. " " " oświetlenia kopalni,
9. " " " zraszania pyłu węglowego,
10. Przyrządy ratunkowe,
11. Modele do nauki sortownictwa.

Powyższe zbiory wymagają naprawy i dlatego wstawiać będzie Dyrekcja rokrocznie pewną kwotę na najpotrzebniejsze naprawy, do preliminarza szkolnego.

Nadto będzie wypracowany w roku 1925 polski inwentarz powyższych zbiorów. Nadzór nad tymi zbiorami objął prof. Józef Latacz, wykładający górnictwo i ekonomję ruchu kopalnianego.

E. Zbiory do nauki maszynoznawstwa górniczego.

Zbiory te odnoszą się do przewozu w chodnikach, dalej przewozu po pochylniach, wreszcie szybkami hamulczymi i szymbami. Modele w nich zawarte wymagają również naprawy i dlatego postara się Dyrekcja o doprowadzenie ich do porządku, w miarę uzyskanych na ten cel kredytów. Ponieważ powyższe zbiory wchodzą także w zakres nauki górnictwa, przeto nadzór nad nimi powierzono również prof. Józefowi Lataczowi.

F. Zbiory do nauki fizyki i elektrotechniki.

W ciągu roku szkolnego 1924 i w styczniu 1925 nie zaszła żadna zmiana w powyższych zbiorach nad tę, że wiele instrumentów i przyrządów odczyszczono i naprawiono, w szczególności zaś przeprowadzono naprawę przewodów elektrycznych w sali wykładowej elektrotechniki, wreszcie poddano rewizji baterję akumulatorową Tudora, ładowaną przy pomocy prądnicy poruszanej motorem gazowym, umieszczonym w odpowiedniem miejscu na korytarzu szkolnym.

Prądu elektrycznego z akumulatorów używa się do celów laboratorium chemicznego, a nadto do celów doświadczalnych podczas nauki elektrotechniki. W przyszłości, po zaprowadzeniu instalacji elektrycznej w całym zakładzie szkolnym, odpadne potrzeba utrzymywania akumulatorów, a zarazem ładowania tychże

kosztownym dzisiejszym sposobem, wskutek czego istniejący motor gazowy, po wyłączeniu dopływu gazu, służył będzie tylko jako model do celów naukowych.

Zbiorami do nauki fizyki i elektrotechniki kierował do 30. czerwca 1924 profesor gimn. Tadeusz Kasprzycki, zaś od 1. września 1924 do 31. stycznia 1925 Inż. Konstanty Słotwiński, który czuwał nadto nad oświetleniem szkoły.

G. Laboratorium chemiczne.

Kierownikiem laboratorium chemicznego do włącznie 30. czerwca 1924 był Inż. Rudolf Gunka, zaś od 1. września 1924 do 31. stycznia 1925 prowadził laboratorium chemiczne Dr. Bolesław Jabłoński. Celem laboratorium jest przede wszystkim nauka chemii i analizy gazów w tut. szkole górniczej, a nadto analizowanie powietrza kopalnianego, nadsyłanego na adres szkoły przez poszczególne Zarządy kopalń, Okręgowe Urzędy górnicze lub poszczególne osoby, względnie analizowanie rud lub skał płonnych dla celów naukowych lub przemysłowych.

W ciągu roku pracowano nad inwentaryzacją przyrządów i przyborów chemicznych, dokonano naprawy niektórych najpotrzebniejszych aparatów i odebrane zbiory od poprzedników starano się uporządkować.

H. Zbiory do nauki geometrii i miernictwa.

Powyższymi zbiorami zarządzał częściowo prof. wykładający naukę o rzutach, czyli geometrię wykreślną, częściowo zaś podpisany Dyrektor szkoły, wykładający miernictwo nadziemne i górnicze. W zbiorach tych w ciągu roku nie zaszła żadna zmiana, nad tę, że jeden z teodolitów, całkowicie zniszczony, oddano Akademii Górniczej w Krakowie do naprawy, zresztą do nauki miernictwa używano instrumentów wypożyczonych od Zarządu państwowych żup solnych w Wieliczce, tudzież od tut. prof. Inż. Ludwika Gawrońskiego, za co Dyrekcja tak Zarządowi w Wieliczce, jak i Inż. L. Gawrońskiemu szczerze dziękuje.

W przyszłości postara się Dyrekcja o wstawienie w budżet szkolny kwot odpowiednich celem nabycia najpotrzebniejszych instrumentów mierniczych, których brak, wpływa nader niekorzystnie na tok nauki szkolnej. Również i przy rysunkach sytuacyjnych i rysunkach z miernictwa górniczego natrafiono na poważne trudności z powodu braku odpowiednich wzorów rysunkowych i tylko dzięki Zarządowi żupy solnej w Wieliczce, który również żądane wzory wypożyczył, mogła odbywać się programowo nauka szkolna.

Niemniej i byli uczniowie wielickiej szkoły górniczej pospieszyli tutejszemu Zakładowi z chętną pomocą, gdyż wypożyczyli bezinteresownie swe prawdziwie artystycznie wykonane rysunki, za co Dyrekcja na tem miejscu uprzejmie im dziękuje.

Wreszcie należy tu naznaczyć, że z braku światła elektrycznego w gmachu szkolnym, tudzież z braku dobrego aparatu projek-

cyjnego (skioptykonu) wykłady z niektórych dziedzin górnictwa, sortownictwa, maszynoznawstwa i t. d. były bardzo utrudnione i byłoby wskazaniem, by luka ta była corychlej wypełnioną, gdyż dzisiejszej nauki pogładowej, bez skioptykonu wyobrazić sobie nie można.

VII.

Ważniejsze rozporządzenia.

Górnośląski Związek przem. górn. hutn. Z. z. w Katowicach, rozp. z dnia 25. stycznia 1924 L. dz. 102|24 przysłał odpis protokołu przejęcia szkoły górniczej od likwidatorów Górnośląskiego Stowarzyszenia szkoły górniczej z poleceniem wypracowania inwentarza.

Górnośląski Związek przem. górn. hutn. Z. z. w Katowicach, rozp. z dnia 12. maja 1924 L. dz. 809|24 poleca stosować się do zarysu statutów szkolnych, przesłanych tu powyższemu rozp. i przedłożonych odnośnym Władzom do zatwierdzenia.

Górnośl. Związek przem. górn. hutn. Z. z. w Katowicach, rozp. z dnia 13. maja 1924 L. dz. 814|24, zawiadamia, że świadectwa ukończenia szkoły górniczej wystawione absolwentom tut. szkoły w listopadzie 1922, są nieważne, gdyż brakuje na nich podpisu komisarza Wyższego Urzędu górniczego w Katowicach, którego to urzędu na egzamin nie zaproszono. Wobec powyższego winni ci absolwenci, którzy reflektują na służbę w polskiej części Górnego Śląska, poddać się raz jeszcze egzaminowi w tejże szkole, w języku polskim.

Górnośląski Związek przem. górn. hutn. Z. z. w Katowicach, rozp. z dnia 30. czerwca 1924 L. dz. 1081|24, zatwierdza etat na rok 1924, poleca otworzyć I klasę dnia 1. września b. r z dwoma oddziałami i normuje czas nauki szkolnej w ten sposób, że nowy rok szkolny winien rozpoczynać się dnia 1. września, a kończyć się dnia 30. czerwca. Święta są takie same, jak w średnich szkołach państwowych.

Województwo Śląskie reskryptem z dnia 13. czerwca 1924 L. V. 10087 zezwala Górnośląskiemu Związkowi przem. górn. hutn. Z. z. w Katowicach na prowadzenie prywatnej szkoły górniczej w własnym budynku w Tarnowskich Górach pod kierownictwem Inż. górn. Feliksa Piestraka. Szkoła ma nosić nazwę „Szkoła górnicza w Tarnowskich Górach Górnośląskiego Związku przemysłowców górniczo-hutniczych Z. z. w Katowicach“. Językiem wykładowym szkoły jest język polski, zaś obowiązki nadzorczej władzy szkolnej spełniać będzie aż do odwołania Wyższy Urząd górniczy w Katowicach.

Wyższy Urząd górniczy w Katowicach, rozp. z dnia 13. września 1924 L. dz. 4561|24 przysłał odpis pruskiego Ministerstwa dla Handlu i Przemysłu z dnia 22. marca 1924, dotyczącego wyłączenia szkoły górniczej w Tarnowskich Górach z rzędu szkół, którym po myśli postanowień z dnia 26. października 1910 i 7792,

było przyznane upoważnienie do wystawiania świadectw stwierdzających techniczne i administracyjne uzdolnienie personelu dozorczego.

Górnśląski Związek przem. górn. hutn. Z. z. w Katowicach rozp. z dnia 20. września 1924 (bez L. dz.) przysłała umowę zawartą z Franciszkiem Wieczorkiem w Tarnowskich Górach, na mocy której przyjmuje go jako woźnego tut. szkoły górniczej.

Wyższy Urząd górniczy w Katowicach, rozp. z dnia 16. października 1924 L. dz. 52 9 zatwierdza statut szkoły górniczej w Tarnowskich Górach, Górnśląskiego Związku Przemysłowców Górniczo-Hutniczych Z. z. w Katowicach.

Górnśląski Związek przemysłowców górn. hutn. Z. z. w Katowicach rozp. z dnia 21. stycznia 1925 L. dz. 48/25/XIV w miejsce ustępującego delegata szkoły górniczej Inż. Bronisława Pietrzykowskiego, wybrał delegatem tejże szkoły Inż. górn. i hutn. Mieczysława Łewińskiego.

VIII.

Kronika Zakładu.

Dnia 22. stycznia 1924 odbyło się przejęcie szkoły górniczej w Tarnowskich Górach od likwidatorów Górnśląskiego Stowarzyszenia szkoły górniczej pp. dyrektorów Stählera i Jüngsta, w obecności delegata Górnśląskiego Związku Przemysłowców górniczo-hutniczych Z. z. w Katowicach, Inż. Bronisława Pietrzykowskiego i dyrektorów szkoły górniczej Inż. Feliksa Piestraka i Hansa Fromma.

Dnia 23. stycznia 1924 rozpoczęła się normalna nauka szkolna w 4 klasach polskich i 3 klasach niemieckich, przy czym na kursa polskie zapisało się uczniów: do klasy I. 29, do klasy II. 12, do klasy III. 37, do klasy IV. 26, razem uczniów 104, podczas gdy na równoległe kursa niemieckie zapisało się uczniów: do klasy I. (polska IV) 31, do klasy II. (polska III) 32, do klasy III. (polska II) 24, razem uczniów 87, ogółem uczniów 191.

Uczęszczanie na naukę w pierwszych początkach było bardzo nieregularne, gdyż z powodu braku pomieszczeń w Tarnowskich Górach wyjeżdżali niemal wszyscy uczniowie do swoich rodzin, do najodleglejszych nawet miejscowości polskiego Górnego Śląska, zaś wskutek nadzwyczaj ostrej zimy i ciągłego spóźniania się pociągów, spóźniali się ustawicznie na naukę szkolną.

Dnia 14 lutego 1924 odbył się tradycyjny skok przez skórę uczniów zapisanych do I klasy szkoły górniczej. W uroczystości uczestniczyli kursa polskie i niemieckie z dyrektorami i gronem profesorów polskich i niemieckich, a nadto delegat Wyższego Urzędu górniczego w Katowicach, st. radca górniczy Inż. Feliks Noakowski, dyrektorowie sąsiednich kopalń, wreszcie reprezentanci tut. Władz i Urzędów. Uroczystość miała nader piękny i podniosły przebieg i będzie z pewnością przez uczestników w miłej zachowanej pamięci.

Dnia 11. marca 1924 odbył wizytację tut. Zakładu starosta górniczy Inż. Zygmunt Malawski z Katowic.

Dnia 15. marca 1924 odbył wizytację tut. szkoły górniczej Inż. Siemiradzki, z polecenia Ministerstwa Wyznań religijnych i Oświecenia publicznego z dnia 12 marca 1924.

Delegat Górnśląskiego Związku przemysłowców górniczo-hutniczych Z. z. w Katowicach, Inż. Bronisław Pietrzykowski przeprowadził w dniu 24 marca i 17 kwietnia 1924 wizytację tut. szkoły górniczej.

W dniach od 23 do 26 kwietnia 1924 odbyła się pod przewodnictwem podpisanego Dyrektora wycieczka naukowa grona profesorów polskich i niemieckich do Zagłębia krośnieńskiego, celem zwiedzenia tamże 1. Rafinerji nafty w Jedliczu, 2. Stacji gazowej w Męcince, 3. Kopalni nafty w Potoku, 4. Rafinerji nafty w Krośnie, tudzież do Zagłębia krakowskiego, celem zwiedzenia kopalni soli w Wieliczce. Z powyższej wycieczki odnieśli uczestnicy prawdziwą korzyść, gościnne zaś przyjęcie, jakiego doznali od Zarządu Rafinerji w Jedliczu, Izby pracodawców w przemyśle naftowym w Krośnie, od Inż. Walerego Dydejczyka, dyr. rafinerji w Krośnie wreszcie od Zarządu żupy solnej w Wieliczce, pozostanie dla nich najmiłszem wspomnieniem.

Powyż wymienionym Zarządom, o nadto Inż. Joachimowi Traczykowi, dyrektorowi gazociągów państwowych w Jasle, który nie szczędził trudów w udzielaniu uczestnikom technicznych wyjaśnień, składa na tem miejscu Dyrekcja najszczersze podziękowanie.

W dniu 28 kwietnia 1924 odbył inspekcję Zakładu delegat Górnśląskiego Związku przemysłowców górniczo-hutniczych Z. z. w Katowicach Inż. Bronisław Pietrzykowski.

Z powodu uroczystości Konstytucji 3 Maja odbył się dnia 2 maja 1924 w Zakładzie tut. uroczysty poranek szkolny, na który złożyło się: 1. Zagajenie wygłoszone przez dyrektora szkoły, 2. odczyt Inż. L. Gawrońskiego „O Konstytucji 3 Maja“, 3. Koncert orkiestry pp. Müllerów z Tarnowskich Gór, 4. deklamacja ucznia szkoły górniczej W. Sperlinga, „Wielki dzień“, 5. Odśpiewanie przez młodzież pieśni polskich.

W dniu następnym uczestniczyła młodzież w pochodzie przez miasto, tudzież mszy polowej, odprawionej na Rynku miejskim.

Dnia 19. maja 1924 zwiedził tut. szkołę Inż. Stanisław Majewski, st. radca górniczy ze Starostwa górniczego w Katowicach.

Dnia 22 maja 1924 bawił Inż. Bronisław Pietrzykowski, w tut. Zakładzie w celach urzędowych.

W dniach 30 i 31 maja 1924 odbył się egzamin pisemny uczniów IV kursu tut. szkoły górniczej, a mianowicie: dnia 30 maja z przepisów górniczo-policyjnych i z górnictwa, zaś dnia 31 maja

z maszynoznawstwa i z ratownictwa górniczego. Tematy z powyższych przedmiotów były następujące:

- 1) z przepisów gór.-polic.: Przepisy górniczo-policyjne, odnoszące się do zwalczania niebezpieczeństwa pyłu węglowego, z szczególnem uwzględnieniem rozp. Wyższ. Urzędu górnicz. w Katowicach z dnia 2 lipca 1923.
 - 2) z górnictwa: Odbudowa filarowa na Górnym Śląsku.
 - 3) z maszynoznawstwa: Maszyna parowa posiadająca koło pasowe średnicy 900 mm, robiąca 80 obrotów w minucie, porusza transmisję pasową, która ma robić 120 obrotów w min; ta transmisja zaś przenosi siłę na 5 przystawek napędnych, z których pierwsza posiada koło pas. średn. 240 mm, a ma robić 180 obr. w/m
druga	"	"	"	"	260	"	"	"	200	"	"
trzecia	"	"	"	"	200	"	"	"	250	"	"
czwarta	"	"	"	"	300	"	"	"	225	"	"
piąta	"	"	"	"	180	"	"	"	300	"	"

Naszkicować plan sytuacyjny transmisji i obliczyć średnicę wszystkich potrzebnych kół pasowych.

- 4) z ratownictwa górniczego: Przyrząd ratunkowy do oddychania systemu Draegera model 1904/09.

Dnia 5. czerwca 1924 odbyła się pod przewodnictwem dyrektora szkoły górniczej Inż. Feliksa Piestraka, konferencja szkolna w sprawie dopuszczenia kandydatów do egzaminu ustnego.

Dnia 12. czerwca 1924 bawił w tut. Zakładzie Inż. Bronisław Pietrzykowski, w sprawach urzędowych.

Dnia 17. czerwca odbył się pod przewodnictwem komisarza Wyższego Urzędu górniczego w Katowicach, Inż. Włodzimierza Hanasiewicza i w obecności delegata Górnośląskiego Związku przemysłowców gór. hutn. Z. z. w Katowicach Inż. Bronisława Pietrzykowskiego, tudzież dyrektora szkoły gór. Inż. Feliksa Piestraka, egzamin końcowy uczniów szkoły górniczej.

Do egzaminu przystąpiło uczniów 26, z tych zaś uznano 3 za bardzo uzdolnionych, zaś 23 za uzdolnionych. Nadto zgłosiło się 7 sztygarów do dodatkowego egzaminu, w myśl rozp. Górnośląskiego Związku przemysłowców gór. hutn. Z. z. w Katowicach z dnia 13. maja 1924 L. dz. 814/24 (vide VII. Ważniejsze rozporządzenia) i z tych złożyło powyższy egzamin sztygarów 6, jeden zaś od egzaminu odstąpił.

Dnia 20. czerwca 1924 odbyła się konferencja klasyfikacyjna i promowanie uczniów klasy I, II, III, do klas wyższych, zaś dnia 21. czerwca nastąpiło zakończenie roku szkolnego i rozdanie świadectw.

W dniach 23. i 24. czerwca 1924 odbył się egzamin wstępny kandydatów do szkoły górniczej, w którym uczestniczył w dniu

24. czerwca delegat Górnśląskiego Związku przemysłowców górniczo-hutniczych Z. z. w Katowicach, Inż. Pietrzykowski Bronisław.

Od dnia 1. lipca do 31. sierpnia 1924 trwały ferie szkolne, w którym to czasie przeprowadzono najgłośniejsze naprawy w budynku szkolnym i po opróżnieniu tegoż przez kursa niemieckie, przeniesione do Pyskowic na Niemieckim Górnym Śląsku, przygotowano się do otwarcia II półrocza w dniu 1. września 1924.

Dnia 1. września 1924 rozpoczęto nowy rok szkolny uroczystym nabożeństwem w kościele parafialnym, a następnie przemową do uczniów wygłoszoną przez dyrektora szkoły i ks. proboszcza Lewka w auli szkolnej.

Dnia 20. września 1924 odbył się tradycyjny skok przez skórę uczniów zapisanych do I. klasy szkoły górniczej. W powyższej uroczystości uczestniczył delegat Wyższego Urzędu górniczego w Katowicach Inż. Szefer Leopold, nadto kurator szkolny Inż. Pietrzykowski Bronisław, wreszcie dyrektorowie sąsiednich kopalń, tudzież reprezentanci tut. Władz i urzędów.

Dnia 17. października 1924 odbyła się kolaudacja napraw budowlanych w tut. szkole górniczej, zarządzona przez Górnśląski Związek przemysłowców górniczo-hutniczych Z. z. w Katowicach. W powyższej kolaudacji uczestniczył z ramienia Związku dyrektor Kasy głównej Trzaskalik Emil, zaś jako kolaudant budowniczy Gade z Katowic.

Dnia 18. października 1924 odbył się w tut. szkole górniczej poranek poświęcony działaczom górnśląskim Stalmachowi Pawłowi i Miarce Karolowi. Na program poranku złożyło się: 1) zagajenie wygłoszone przez dyrektora szkoły, 2) popis uczniów, mianowicie muzyka i śpiew, 3) wykład ks. Dr. Siary Aleksego „O Karolu Miarce“, 4) deklamacja uczniów i t. d.

W dniu przywiezienia zwłok wielkiego pisarza Sienkiewicza Henryka do Polski t. j. w dniu 25 października 1924 poświęcono jedną godzinę szkolną na uczczenie tej uroczystej i podniosłej chwili tudzież oddanie hołdu polskiemu geniuszowi. Zagajenie dyrektora szkoły, odegranie 2 utworów na fortepianie i skrzypcach przez młodzież szkolną, oddeklamowanie hymnu ku czci Sienkiewicza Henryka pióra tut. prof. Łaszczewskiego Jana i wreszcie odśpiewanie hymnu „Boże coś Polskę“, złożyły się na tę podniosłą uroczystość.

Dnia 29. listopada 1924 obchodzono w tut. szkole górniczej podniosłą uroczystość, poświęconą powstaniu listopadowemu. Na program uroczystości złożyły się: 1) zagajenie wygłoszone przez dyrektora Zakładu, 2) chór młodzieży, 3) odczyt „O powstaniu listopadowym“ wygłoszony przez Inż. L. Gawrońskiego, 4) Orkiestra uczniów, 5) deklamacja: Reduta Ordona, wygłoszona przez ucznia Godoja i t. d. Uroczystość miała charakter nader podniosły i wywarła na słuchaczach głębokie wrażenie.

Dzień 4. grudnia, jako poświęcony św. Barbarze, był w myśl statutów szkolnych dniem wolnym od nauki. Dawnym jednak

zwyczajem tut. szkoły górniczej, zebrała się w dniu powyższym w tut. Zakładzie młodzież szkolna, by oddać cześć należną swej Patronce w tut. kościele parafialnym, a następnie posłuchać przemów dyrektora szkoły, profesora Latacza i kapelana wojskowego w auli szkolnej, którą na ten cel odpowiednio udekorowano i ozdobiono wizerunkiem św. Barbary. Orkiestra i śpiewy uczniów dopełniły pięknej uroczystości, dla której podniesienia przyczynił się w znacznej mierze p. Inż. Kamiński Antoni, b. Minister i dyrektor Huty srebra ze Strzybnicy, który oddał w dniu powyższym kapelę zakładową naszej szkole górniczej do dyspozycji.

Za popieranie celów szkoły tut. składa Dyrekcja na tem miejscu Panu Ministrowi Kamińskiemu najszczerze podziękowanie.

Dnia 16. grudnia 1924 odbyła się kwartalna konferencja szkolna celem sklasyfikowania postępu uczniów w miesiącu wrześniu, październiku i listopadzie.

Dnia 20. grudnia zakończono wykłady przedświąteczne i w dniu tym rozpoczęły się ferie szkolne, które trwały do włącznie 7. stycznia 1925, tak że dnia 8. stycznia rozpoczęto naukę szkolną.

Dnia 30. grudnia zmarł w Rudzie uczeń IV kursu Buchmann Ludwik. Cześć jego pamięci.

W dniach 8. i 9. stycznia 1925 odbył się egzamin pisemny uczniów IV kursu tut. szkoły górniczej, a mianowicie: dnia 8. stycznia z ustawodawstwa górniczego i górnictwa, zaś dnia 9. stycznia z miernictwa i z elektrotechniki. Tematy z powyższych przedmiotów były następujące:

- 1) z ustawodawstwa górniczego: O policji górniczej.
- 2) z górnictwa: Ogólne zasady przewietrzania w kopalniach górnośląskich.
- 3) z miernictwa: Obliczyć długości poziome i pionowe, tudzież spółrzedne cząstkowe i sumy spółrzednych polygonu, zdjętego kompasem przy deklinacji 4 stopnie 22 minut i nawiązaniu się do punktu 3 którego spółrzedne wynoszą:
 Sp. sinus = plus 166,941 m
 Sp. cosinus = plus 91,084 m

L. p.	Ciąg od do	Długość sznura m	Nachylenie sznura		Rozciągłość		
			stopnie	minuty	godziny	stopnie	minuty
1.	3—a	6,110	- 0	20	0	14	42
2.	a—b	6,792	- 36	50	12	1	36
3.	b—c	18,092	- 27	40	7	15	24
4.	c—d	9,153	- 16	5	8	7	36

L. p.	Ciąg od do	Długość sznura m	Nachylenie sznura		Rozciągłość		
			stopnie	minuty	godziny	stopnie	minuty
5.	d—e	11,002	- 11	30	7	1	6
6.	e—f	7,517	- 5	50	5	6	30
7.	f—g	6,055	- 10	40	7	10	42
8.	g—h	11,099	- 3	20	6	9	6

4) z elektrotechniki: Prądnicą.

Dnia 14 stycznia 1925 odbyła się pod przewodnictwem dyrektora szkoły górniczej Inż. Piestraka Feliksa konferencja szkolna w sprawie dopuszczenia kandydatów do egzaminu ustnego, przy czym 3 kandydatów od tegoż egzaminu wykluczono.

Dnia 17 i 22 stycznia 1925 odbyło się na dochód Bratniej Pomocy uczniów tej szkoły górniczej przedstawienie teatralne, na które złożyły się 2 sztuki a mianowicie: 1. W Dąbrowie Górniczej, Maskoffa, 2. Błązek opętany, Anczyca. Uczniowie szkoły górniczej grali świetnie i zyskali ogólne uznanie. Reżyserją powyższych sztuk zajęli się profesorowie: Łaszczewski Jan i Włodarski Antoni, za co Dyrekcja obu Panom Profesorom najuprzejmiej dziękuje.

Dnia 19 stycznia 1925 wizytował Zakład tut. delegat Związku górniczo-hutniczego z Katowic Inż. Pietrzykowski Bronisław.

W dniach 23 i 24 stycznia 1925 odbył się pod przewodnictwem komisarza Wyższego Urzędu górniczego w Katowicach Inż. Hanasiewicza Włodzimierza, i w obecności delegatów Górnośląskiego Związku przemysłowców górniczo-hutniczych z Katowic Inż. Pietrzykowskiego Bronisława i Inż. Łowińskiego Mieczysława, tudzież dyrektora szkoły górniczej Inż. Piestraka Feliksa, egzamin końcowy uczniów szkoły górniczej.

Do egzaminu przystąpiło uczniów 33, z tych zaś uznano 27 za uzdolnionych, a 6 za nieuzdolnionych. Nadto zgłosiło się 4 sztygarów do dodatkowego egzaminu, w myśl rozporządzenia Górnośląskiego Związku przemysłowców górniczo-hutniczych z dnia 13 maja 1924 L. dz. 814/24 (vide VII, Ważniejsze rozporządzenia) i z tych złożyło powyższy egzamin sztygarów 2, 1 egzaminu nie złożył, a jednego do egzaminu ustnego nie dopuszczono.

Dnia 25 stycznia 1925 odbyła się konferencja grona nauczycielskiego pod przewodnictwem dyrektora szkoły Inż. Piestraka Feliksa, której celem było omówienie egzaminu wstępnego, wyznaczonego na dzień 26 i 27 stycznia, i narada nad regulaminem szkoły górniczej, opracowanym przez dyrektora szkoły Inż. Piestraka Feliksa.

W dniach 26 i 27 stycznia 1925, odbył się egzamin wstępny kandydatów do szkoły górniczej, w którym uczestniczył w dniu

27 stycznia delegat Górnośląskiego Związku przemysłowców górniczo-hutniczych Z. z. w Katowicach, Inż. Łowiński Mieczysław.

Dnia 28 stycznia 1925 odbyła się konferencja klasyfikacyjna i promowanie uczniów klasy Ib, II, III do klas wyższych, zaś dnia 31 stycznia 1925 nastąpiło zakończenie kursu i rozdanie świadectw.

IX

Statystyka uczniów.

1. Liczba uczniów:

Z początkiem roku szkolnego, a więc w dniu 23 stycznia 1924	
było uczniów w I klasie	29
w II "	12
w III "	37
w IV "	26
	Razem 104

Dnia 17 czerwca 1924, po złożeniu końcowego egzaminu

uwolniono uczniów 26

Dnia 30 czerwca 1924

wystąpił uczeń 1

 27

Pozostało z końcem czerwca 1924 uczniów

77

2. Podług metryki urodzenia pochodziło:

Z powiatu katowickiego uczniów	36
" pszczyńskiego "	6
" rudzkiego "	1
" rybnickiego "	4
" świętochłowskiego "	14
" tarnogórskiego "	7

Razem z Polskiego Górnego Śląska 68

Z Niemiec pochodziło uczniów 36

Razem uczniów 104

3. Według narodowości było:

Polaków 104

4. Według wyznania religijnego było:

rymsko-katolickiego 86

ewangelickiego 18

Razem uczniów 104

5. Wiek uczniów:

20 lat miało uczniów 2

21 " " " 17

22 " " " 32

23 " " " 25

24 " " " 16

25 " " " 6

do przeniesienia 98

Razem 104

6. Uczniowie byli praktykantami następujących kopalń:

do przeniesienia 88

	z przeniesienia	88
kopalni Prusy	uczniów . . .	1
" Radzionków	" . . .	1
" Richter	" . . .	2
" Sośnica	" . . .	1
" Szczęście Henryka	" . . .	2
" Wawel (Bronibor)	" . . .	1
" Wolfgang	" . . .	4
" Wujek	" . . .	4
	Razem uczniów	104

7. Liczba uczniów:

Z początkiem nowego kursu, a więc 1 września 1924
było uczniów:

świeżo przyjętych i repetentów w I klasie . . .	63
w II " . . .	26
w III " . . .	12
w IV " . . .	37
	Razem 138

Dnia 24 stycznia 1925 po złożeniu egzaminu
końcowego

uwolnione uczniów . . .	27
W ciągu roku wystąpiło uczniów . . .	2
" " zmarł " . . .	1
	30

Pozostało z końcem stycznia 1925 uczniów 108

8. Podług metryki urodzenia pochodziło:

Z powiatu katowickiego uczniów . . .	39
" pszczyńskiego " . . .	9
" rybnickiego " . . .	7
" świeckiego " . . .	1
" świętochłowickiego " . . .	36
" tarnogórskiego " . . .	7

Razem z Polskiego Górnego Śląska i z Poznańskiego uczniów 99

Z Niemiec pochodziło uczniów 39

Ogółem uczniów 138

9. Według narodowości było Polaków . . . 138

10. Według wyznania religijnego było:

rzymsko-katolickiego . . .	120
ewangelickiego . . .	18

Razem uczniów 138

11. Wiek uczniów:

19 lat miało uczniów . . .	5
20 " " " . . .	5
21 " " " . . .	17

do przeniesienia 27

										z przeniesienia	27
22	lat	miało	uczniów	.	.	.	.	.	.	.	22
23	"	"	"	.	.	.	.	.	.	.	35
24	"	"	"	.	.	.	.	.	.	.	29
25	"	"	"	.	.	.	.	.	.	.	13
26	"	"	"	.	.	.	.	.	.	.	6
27	"	"	"	.	.	.	.	.	.	.	3
28	"	"	"	.	.	.	.	.	.	.	1
29	"	"	"	.	.	.	.	.	.	.	2
Razem											138

12. Uczniowie byli praktykantami następujących kopalń:

Kopalni	Anna	uczniów	.	.	.	.	.	.	.	.	2
"	Andaluzja	"	.	.	.	.	.	.	.	.	7
"	Aschenborn	"	.	.	.	.	.	.	.	.	1
"	Bielszowice	"	.	.	.	.	.	.	.	.	6
"	Blücher	"	.	.	.	.	.	.	.	.	3
"	Błogosławieństwo Boże	"	.	.	.	.	.	.	.	.	4
"	Brade	"	.	.	.	.	.	.	.	.	3
"	Charlotte	"	.	.	.	.	.	.	.	.	3
"	Concordia	"	.	.	.	.	.	.	.	.	1
"	Dębieńsko	"	.	.	.	.	.	.	.	.	1
"	Emanuel	"	.	.	.	.	.	.	.	.	2
"	Eminencja	"	.	.	.	.	.	.	.	.	1
"	Ferdynand	"	.	.	.	.	.	.	.	.	7
"	Giesche	"	.	.	.	.	.	.	.	.	1
"	Gotthard	"	.	.	.	.	.	.	.	.	4
"	Heinitz	"	.	.	.	.	.	.	.	.	2
"	Hohenlohe	"	.	.	.	.	.	.	.	.	1
"	Hohenzollern	"	.	.	.	.	.	.	.	.	2
"	Hugo	"	.	.	.	.	.	.	.	.	4
"	Huta Laury	"	.	.	.	.	.	.	.	.	9
"	Jerzy	"	.	.	.	.	.	.	.	.	3
"	Karsten Centrum	"	.	.	.	.	.	.	.	.	3
"	Kleofas	"	.	.	.	.	.	.	.	.	2
"	Król	"	.	.	.	.	.	.	.	.	24
"	Królewicz	"	.	.	.	.	.	.	.	.	1
"	Hr. Laura	"	.	.	.	.	.	.	.	.	2
"	Lithandra	"	.	.	.	.	.	.	.	.	1
"	Król. Ludwika	"	.	.	.	.	.	.	.	.	1
"	Maks	"	.	.	.	.	.	.	.	.	1
"	Matylda Wschód	"	.	.	.	.	.	.	.	.	2
"	Mysłowice	"	.	.	.	.	.	.	.	.	3
"	Niemce	"	.	.	.	.	.	.	.	.	5
"	Nikisch	"	.	.	.	.	.	.	.	.	1
"	Paweł	"	.	.	.	.	.	.	.	.	3
"	Pokój	"	.	.	.	.	.	.	.	.	1

do przeniesienia 117

	z przeniesienia	117
kopalnia Prusy	uczniów	1
" Radzionków	"	2
" Richter	"	1
" Römer	"	1
" Śląsk	"	1
" Sośnica	"	1
" Szczęście Henryka	"	1
" Wawel	"	1
" Wolfgang	"	7
" Wujek	"	5
	Razem uczniów	138

X.

Klasyfikacja uczniów za I półrocze r. szk. 1924 (od 23. I. — 30. VI.)

Uczniowie chlubnie uzdolnieni oznaczeni są drukiem grubszym.

KLASA I.

1. Baron Karol	14. Klinkmüller Jan
2. Becker Filip	15. Kokott Robert
3. Bortel Wincenty	16. Kozubek Ryszard
4. Duży Ryszard	17. Mżyk Franciszek
5. Eichwald Gerard	18. Olsza Józef
6. Franzel Józef	19. Rosenmeier Eryk
7. Grzesik Edward	20. Rurański Ewald
8. Gürtler Gerard	21. Schreyer Walter
9. Handy Franciszek	22. Sobanek Alojzy
10. Hirsch Ryszard	23. Spyra Teodor
11. Kahlert Paweł	24. Szczyguła Jerzy
12. Kapuściok Alfred	25. Urbański Ryszard
13. Klimza Paweł	26. Wanior Jan

Stopień bardzo dobry otrzymało uczniów 5, dobry 18, dostat. 3, niedostat. 3.

KLASA II.

1. Dworaczek Franciszek	6. Rudek Paweł
2. Filbrich Kurt	7. Rüdiger Ernest
3. Greinert Alfred	8. Sage Karol
4. Kabella Alfons	9. Schnapka Ryszard
5. Reiss Konstanty	10. Spruss Gerard

11. Wacławek Teodor.

Stopień bardzo dobry otrzymało uczniów 1, dobry 8, dostateczny 2.

KLASA III.

1. Bogusz Wilhelm	5. Frania Karol
2. Boruta Wilhelm	6. Frank Otton
3. Buchmann Ludwik	7. Gajda Franciszek
4. Dziadek Leon	8. Grzybowski Jan

9. Gąsiorowski Alfred
10. Hajduk Augustyn
11. Hampel Hans
12. **Jarczyk Hugo**
13. Jaroń Wiktor
14. Karkowski Alfred
15. Korfanty Grzegorz
16. **Króliczek Augustyn**
17. Kucka Karol
18. Lux Liborjusz
19. Małek Paweł
20. Marek Jerzy
21. Myszor Alojzy
22. Oleś Paweł

23. Panicz Jerzy
24. Pytlik Paweł
25. Rischer Walter
26. Rogowski Alfred
27. Rożanka Jerzy
28. Seeman Kurt
29. Sikora Otton
30. Siwek Artur
31. Stachura Maksymilian
32. Szastok Wiktor
33. Szmolke Oswald
34. Szolich Franciszek
35. Thiem Eryk
36. Walossek Franciszek

Stopień bardzo dobry otrzymało uczniów 2, dobry 22, dostateczny 12, niedostateczny 1.

Wynik egzaminu dojrzałości uczniu klasy IV.

1. Branczyk Jerzy
2. Gdowik Paweł
3. **Glagla Herman**
4. Głodek Jerzy
5. Granek Edward
6. Hadulla Józef
7. Hottewitsch Fryderyk
8. Köhl Adolf
9. Konieczny Karol
10. König Fryderyk
11. Króliczek Józef
12. Lubina Karol
13. Miszok Walter

14. Palupski Wincenty
15. Piecha Jan
16. **Saternus Henryk**
17. Schulz Herbert
18. **Schubert Engelbert**
19. Schweter Wilhelm
20. Śmieszek Edward
21. Spallek Ernest
22. Spendel Franciszek
23. Sperling Wilhelm
24. Swoboda Józef
25. Tiebler Herman
26. Tschampel Alfons

Z 26 uczniów uznano za bardzo uzdolnionych 3, za uzdolnionych 22.

Egzamin dodatkowy sztygarów górniczych.

1. Łapczyński Herman
2. Michatsch Jerzy
3. Schwientek Henryk
4. Weiss Engelbert
5. Wojtaschik Gerard
6. Berger Edward

XI.

Klasyfikacja uczniów za drugie półrocze r. szk. 1924|25 (od 1. IX. — 31. I).

Uczniowie chlubnie uzdolnieni oznaczeni są drukiem grubszym.

KLASA Ia.

1. Burnicki Franciszek
2. Cuber Rudolf

3. Fojk Ryszard
4. Gałazka Alojzy

5. Godoj Franciszek	15. Koppel Jerzy
6. Grządziel Jerzy	16. Kottas Roman
7. Grzegorzczak Ernest	17. Kozubek Wilhelm
8. Holona Nikodem	18. Krafczyk Józef
9. Kaletta Jerzy	19. Kulla Leopold
10. Kałuża Michał	20. Kurek Teodor
11. Karkowski Leon	21. Kuschka Otton
12. Kytzia Franciszek	22. Langner Ernest
13. Knapik Emil	23. Latocha Mateusz
14. Kopia Alfons	24. Maiss Oskar

Stopień dobry otrzymało uczniów 5, dostateczny 19, niedost. 5.

KLASA Ib.

1. Mądry Paweł	15. Roczniok Brunon
2. Max Wiktor	16. Roczek Alfred
3. Metzner Alfred	17. Sitko Jan
4. Metzner Paweł	18. Skolik Wiktor
5. Mucha Gerard	19. Sobota Eryk
6. Nickel Adolf	20. Szoltysek Paweł
7. Nowak Hubert	21. Szastok Jan
8. Pakosz Karol	22. Szewczyk Józef
9. Parzentny Gerard	23. Scholz Jerzy
10. Pawlaszczyk Henryk	24. Strodt Kurt
11. Pasterny Paweł	25. Thomas Fabian
12. Pełka Jan	26. Wiltch Alfons
13. Plinta Paweł	27. Winkler Herman
14. Połomski Gerard	28. Woźnikowski Franciszek

Stopień bardzo dobry otrzymało uczniów 2, dobry 11, dostateczny 15, niedostateczny 4.

KLASA II.

1. Baron Karol	14. Klinkmüller Jan
2. Becker Filip	15. Kozubek Ryszard
3. Bortel Wincenty	16. Mżyk Franciszek
4. Duży Ryszard	17. Olsza Józef
5. Eichwald Gerard	18. Pohl Herman
6. Franzel Józef	19. Rosemeier Eryk
7. Grzesik Edward	20. Rurański Ewald
8. Gürtler Gerard	21. Schreier Walter
9. Handy Franciszek	22. Sobanek Alojzy
10. Hirsch Ryszard	23. Spyra Teodor
11. Kahlert Paweł	24. Szczygula Jerzy
12. Kapuściok Alfred	25. Urbański Ryszard
13. Klima Paweł	26. Wanior Jan

Stopień bardzo dobry otrzymało uczniów 3, dobry 22, dostateczny 1.

KLASA III.

1. Dworaczek Franciszek	7. Rudek Paweł
2. Filbrich Kurt	8. Rüdiger Ernest
3. Frank Józef	9. Sage Karol
4. Greinert Alfred	10. Schnapka Ryszard
5. Kabella Alfons	11. Spruss Gerard
6. Reiss Konstanty	12. Waclawek Teodor

Stopień dobry otrzymało uczniów 4, dostateczny 8.

**Wynik egzaminu dojrzałości
uczniów klasy IV.**

1. Bogusz Wilhelm	14. Małek Paweł
2. Dziadek Leon	15. Marek Jerzy
3. Frania Karol	16. Myszor Alojzy
4. Frank Otton	17. Oleś Paweł
5. Gajda Franciszek	18. Panicz Jerzy
6. Grzybowski Józef	19. Rogowski Alfred
7. Gąsiorowski Alfred	20. Seeman Kurt
8. Jarczyk Hugo	21. Sikora Otton
9. Jaroń Wiktor	22. Stachura Maksymilian
10. Karkowski Alfred	23. Szastok Wiktor
11. Króliczek Augustyn	24. Szmolke Oswald
12. Kucka Karol	25. Szolich Franciszek
13. Lux Liborjusz	26. Thiem Eryk

27. Walossek Franciszek

Z 36 uczniów uznano za uzdolnionych 27, za nieuzdolnionych 8, dwu uczniom pozwolono powtórzyć egzamin z jednego przedmiotu po 2 miesiącach.

Egzamin dodatkowy sztygarów górniczych.

1. Korus Józef
2. Jaskuła Jerzy.

XII.**Wykaz**

**podręczników szkolnych używanych
przez szkołę górniczą w Tarnowskich Górach
w r. 1924/25.**

Nr.	Przedmiot	Tytuł podręcznika
1.	Górnictwo	H. Kondratowicz, Górnictwo, Heise-Herbst Bergbaukunde
2.	Ustawodawstwo górnicze i przep. górn. polic.	Ogólne przep. górn. polic. (Katowice 1923) Powszechna ustawa górnicza (Warszawa)

Nr.	Przedmiot	Tytuł podręcznika
3.	Mineralogia i Geologia	Lewiński. Podstawy geologii i mineralogii
4.	Nauka o złożach	K. Bohdanowicz, Geologia złóż minerałów użytecznych I. II.
5.	Miernictwo górnicze	W. Dziakiewicz, Miernictwo. L. Mintrop: Einführung in die Markscheidekunde.
6.	Geometria wykreslna	Dr. K. Bartel, Geometria wykreslna. M. Łazarski, Geometria wykreslna.
7.	Maszynoznawstwo i rysunki	Inż. A. Humnicki, Części maszyn. H. Kondratowicz, Górnictwo tom II.
8.	Elektrotechnika	M. Pożaryski i G. Hensel, Przystępna elektrotechnika prądów silnych.
9.	Chemja	Dr. L. Brunner i Tołłoczko, Chemja nieorganiczna
10.	Rozbiór gazów	Wykłady profesorskie
11.	Fizyka	Wojnar-Sianożęcki: Fizyka I, III.
12.	Techniczna mechanika	Inż. Stanisław Krasuski: Mechanika stosowana Warszawa 1922
13.	Geometria poglądowa	A. Łomnicki I, II.
14.	Arytmetyka	Jerzy Miłulowicz: Podręcznik arytmetyki i algebry część IV
15.	Sortowanie	Wykłady profesorskie, wzgl. Bergbaukunde v. Gurlt
16.	Historja i ogólne ustawodawstwo	L. Rydel: Dzieje Polski, Warszawa 1921, Pałowski-Bystroń, Polska Współczesna
17.	Ratownictwo górnicze	Wykłady profesorskie
18.	Ekonomja ruchu kopalniarego	Wykłady profesorskie
19.	Rachunkowość kopalniana	Wykłady profesorskie

Nr.	Przedmiot	Tytuł podręcznika
20.	Język polski	H. Galle: „Przy pracy I, II. H. Galle: Pisarze polscy III, IV. Kryński: Gramatyka polska
21.	Pierwsza pomoc w wypadkach	Wykłady profesorskie
22.	Nadto dla przedmiotów technicznych	Inż. Feliks Piestrak: Niemiecko-polski słownik górniczy (wydanie II).

XIII.

Bratnia Pomoc uczniów szkoły górniczej w Tarnowskich Górach.

Dyrekcja szkoły górniczej powodowana troską o utrzymanie się młodzieży w tut. Zakładzie naukowym, która wskutek deprecjacji waluty z jednej, drożyzny zaś z drugiej strony, walczyła i walczy z ciągłym niedostatkiem, postanowiła założyć Bratnią Pomoc dla tejże młodzieży i po otwarciu polskiej szkoły górniczej w Tarnowskich Górach porobiła pierwsze kroki, by tę zbożną myśl przeprowadzić.

Ponieważ podobne instytucje istnieją w wszelkich szkołach technicznych i są prawdziwym dobrodziejstwem dla młodzieży, przeto nawiązano przedewszystkiem stosunki z Bratnią Pomocą Uczniów Państwowej szkoły górniczej w Wieliczce, otrzymano od niej statuty i na podstawie tychże wypracowano zarys przystosowany do tut. potrzeb szkolnych.

Z powodu różnych, od Dyrekcji niezależnych okoliczności, sprawa wypracowania statutu opóźniła się znacznie i dopiero młodzież kursu ostatniego, zabrała się energicznie do pracy, zestawiała statuty i przedłożyła je dotyczącym władzom do zatwierdzenia.

To też uznając pilność powyższej młodzieży dziękuję jej za pierwsze na tem polu postawione kroki, niemniej zaś dziękuję Bratniej Pomocy uczniów szkoły wielickiej za okazaną nam przychylność i chętne usługi, a wreszcie p. Insp. Józefowi Lataczowi, zastępcy kuratora Bratniej Pomocy, zabiegającemu tak energicznie koło Stowarzyszenia, które będzie kiedyś prawdziwym dobrodziejstwem dla naszego Zakładu.

I jakkolwiek usiłowania nasze są dopiero zapoczątkowane i Stowarzyszenie uczniowskie jeszcze słabe i nieudolne, to przecież mamy nadzieję, że po zainteresowaniu się niem poszczególnych kopalń, dalej zakładów przemysłowych i technicznych instytucji, urzędników kopalnianych i wreszcie jednostek, którym dobro młodzieży leży na sercu, spełnimy nasz obowiązek wobec młodzieży, tej podwaliny szczęścia i dobrobytu Państwa.

By jednak cele Stowarzyszenia mogły być zrozumiane i nie zaszczała w tym względzie żadna wątpliwość, podajemy Art. I i II statutu Bratniej Pomocy z równoczesną prośbą o popieranie naszych usiłowań i zamiarów przez wpisywanie się na członków Bratniej Pomocy, zostającej pod opieką Dyrekcji szkoły, którą sprawuje Dyrektor jako kurator.

ART. I.

NAZWA SIEDZIBA I CEL.

- § 1. Towarzystwo nosi nazwę „Bratnia Pomoc uczniów szkoły górniczej w Tarnowskich Górach“.
- § 2. Siedzibą Bratniej Pomocy uczniów szkoły górniczej w Tarnowskich Górach jest miasto Tarnowskie Góry.
- § 3. Celem Bratniej Pomocy jest niesienie materialnej pomocy członkom zwyczajnym przez udzielanie im:
 - a) pożyczek niskoprocentowych, w miarę rozporządzalnych na ten cel funduszy,
 - b) zapomóg.
 - c) wypożyczanie przyborów i podręczników szkolnych,
 - d) stworzenie ogniska życia koleżeńkiego,
 - e) zapewnienie im mieszkania,
 - f) utrzymanie taniej kuchni uczniowskiej.

ART Ia.

CZŁONKOWIE I WKŁADKI.

§ 3 a. Członkowie Bratniej Pomocy składają się:

- a) z członków zwyczajnych,
- b) „ wspierających,
- c) „ honorowych,

do a). Do członków zwyczajnych należą obowiązkowo wszyscy uczniowie szkoły górniczej podczas uczęszczania do tej szkoły. Ci członkowie nie płać wkładek wstępnych, natomiast płać miesięcznie wkładkę w wysokości od 50 groszy do 1 złotego.

Dalej należą do członków zwyczajnych wszyscy, w tym celu się zgłaszający i przez Zarząd Bratniej Pomocy przyjęci młodzi górnicy górnośląscy, którzy mają zamiar zgłosić się w przyszłości jako uczniowie do szkoły górniczej. Ci członkowie płać od 1 stycznia 1925 tytułem wstępnego jednorazowo 1 zł. i dalej miesięczną wkładkę w wysokości 3 zł.

W wypadku, kiedy tacy członkowie z jakichkolwiek przyczyn swego zamiaru uczęszczania do szkoły górniczej nie mogą skutecznie, może na ich prośbę połowa wpłaconych przez nich miesięcznych wkładek bez oprocentowania być im zwrócona. Reszta tych wkładek przypadnie na korzyść Bratniej Pomocy.

do b). Do członków wspierających należy każda osoba, która przynajmniej raz w roku wpłaca 6 zł. do kasy Bratniej Pomocy. Tym członkom nie przysługują prawa członków zwyczajnych.

do c). Członkowie honorowi zostają na wniosek Zarządu za nadzwyczajne zasługi położone dla Bratniej Pomocy przez Walne Zgromadzenie większością głosów mianowani.

By wykonać nasze zamiary określone w § 3 punkt d, mianowicie umożliwić uczniom wypożyczanie przyborów i podręczników szkolnych, potrzebną do tego pomoc całego górnośląskiego społeczeństwa górniczego. Mamy tu przede wszystkim na myśli byłych wychowanków tut. Zakładu, którzy przez darowanie przyborów i podręczników, dzisiaj może już mniej im potrzebnych, dalej przez dary w dziełach wybitnych pisarzy polskich, mogliby przyczynić się w znacznej mierze do zrealizowania naszych zamiarów i przysłużenia się Towarzystwu, które we wdzięcznej zachowa ich pamięci.

W sprawie stworzenia życia koleżeńskiego, o którym wzmiankuje również § 3, musimy zaznaczyć, że w łonie Bratniej Pomocy powstały dotąd 4 Kółka, mianowicie: 1) Kółko oświatowe, 2) Kółko teatralne, 3) Kółko sportowe i krajoznawcze; i 4) Kółko pielęgnowania muzyki i śpiewu.

Powyższe Kółka rozwijają się bardzo dobrze, młodzież pracuje w nich chętnie, a wyniki byłyby z pewnością jeszcze korzystniejsze, gdyby wszyscy uczniowie mieszkali w Tarnowskich Górach, gdyż wówczas na pogadanki oświatowe, próby teatralne, dalej zabawy sportowe i wreszcie śpiew i muzykę, moglibyśmy poświęcić więcej czasu.

I tej właśnie bołączce Bratnia Pomoc uczniów, przez zapewnienie uczniom mieszkania, pragnie również zapobiec. W jaki sposób zabierzemy się do tego, na razie przesądzać nie możemy, zaznaczamy jednak, że Zarząd miasta Tarnowskich Gór mógłby bardzo wiele zdziałać, przez ofiarowanie szkole odpowiedniego domu, nadającego się na pomieszczenia uczniów najuboższych, a nadto i od obywateli górniczego miasta, którym na utrzymaniu się szkoły w Tarnowskich Górach z pewnością zależy, spodziewamy się popierania też celów przez ofiarowanie naszym wychowankom pomieszkania i utrzymania po cenach przystępnych, co nie wątpimy, że przy dobrej woli nastąpi.

O ile Magistrat miasta poszedłby nam na rękę, rozwiązałibyśmy temsamem punkt f. § 3, a mianowicie utworzylibyśmy tanią kuchnię uczniowską, do czego z braku lokalu na razie przystąpić nie możemy.

XIV.

Oszczędności uczniów. tudzież zapomogi uczniom udzielane.

W sprawie oszczędności złożonych przez byłych uczniów szkoły niemieckiej w książeczkach Miejskiej Kasy Oszczędności w

Tarnowskich Górach należy zaznaczyć, że w przechowaniu Dyrekcji szkoły znajduje się 104 książeczek oszczędnościowych, których spis podano dnia 19 września 1924 L. 446/24 Dyrekcji szkoły górniczej w Pyskowicach i gdzie w tym względzie byli uczniowie, po niemieckiej stronie zatrudnieni, mogą się poinformować.

Co do zapomóg pieniężnych, udzielanych uczniom tut. szkoły górniczej przez poszczególne Zarządy kopalniane, zauważamy, że dokładnych dat, odnoszących się do powyższych zapomóg, Dyrekcja nie posiada, gdyż z wyjątkiem Polskich kopalń skarbowych w Królewskiej Hucie, które Dyrekcję o przyznawaniu uczniom zapomóg uwiadamiały, inne kopalnie tego nie czyniły.

Ponieważ jednak daty te ze względów statystycznych i dyscyplinarnych są podpisanej Dyrekcji koniecznie potrzebne, udzielanie zaś zapomóg przez Zarządy kopalń § 14 obowiązującego statutu szkolnego jest bliżej określone, zwraca się przeto podpisana Dyrekcja do wszystkich Zakładów kopalnianych z uprzejmą prośbą, by udzielanie wszelkich zapomóg odbywało się z jej wiedzą, zwłaszcza, że tylko uczniowie dobrze się sprawujący, pilni i wykazujący dobre postępy w naukach, na takie zapomogi zasługują.

Wreszcie zauważa się, że podobnie jak w latach poprzednich, kończono w dniu sobotnie o godzinie 12 naukę szkolną, by uczniom biednym, zdanym na własne siły, lub utrzymywanym przez ubogich rodziców, umożliwić odbycie szychty nocnej w sobotę lub w niedzielę, o ile Zarządy kopalniane na to zezwalały.

Tarnowskie Góry, dnia 1. marca 1925.

Dyrektor szkoły górniczej.
Dypl.-Inż. Piestrak Feliks.

